

er: klassenstrijd
inschakeling" van
op antihijbelische
klassenstrijd of
te klassenstrijd
als die „vrede“
zich in zijn mach-
echt" verklaart
aan de „antithese“
gelijkheid van het
penlaar, of een
dat alle antithese
een synthese van
aan hen, die met
belijdenis en in-
snoert?

gelijkende vragen:
niet van de leuze
ch van de andere:
geloof, dat zulke
gaan, en dat men
niet een theorie
waarheid behoort
de beginselen van
zijn als die van
en dat het perma-
nente gebod (respect-
der erg is dan de
als men dan de
socialisten toch niet
erkelijke en wereld-
en dat derhalve de
dan denk ik aan
sten, die den hemel
strijd. Ook zij be-
in laatste instan-
daardoor niet van
recht.

K. 8.

ordmans.)

heeft mij sedert de
tikel de vraag voor-
was met de exegese
in zijn Kommentar
Lottenburg, 125) het
rkers Gods" opvat-
medewerken".
werken in Gods
elt Prof. Grosheide
n het verband (van
beteekenis", zegt de
r" duidt dus iemand
en ander; het is
elfs zeer de vraag,
enis: die met God
ee werkenden niet
). Men zie ook de-
ng" (Kampen, Kol-
op te houden. Want
met een exeget een
grootste gewicht zijn
in andere gevallen
ge reden, dat er is
neel wat technische
eeuwenoud gebruik
de dogmatiek kan
n strijd zijn met de
als geheel geneest.
In dit geval is
dat de mensch met
s de doorlooper
het voorzetsel „niet“
anderen inhoud he-
twee ongelijke
nder werken", en is
elijken (Paulus en
a, mede-werken. Ook
epaalde tekst, waar-
van Prof. Grosheide
dien bepaaldet
et een streep behoe-
sche betoogen van
Foedere" (152) ont-
reekt; zelfs niet dat
erden" (in het al-
9) den mensch als
opmerking is natuur-
gemeene geve-
den tijd van Dr. A.
men een streep be-
e betoogen van den
ied van den Arbeid
icht van de gedachte
er is.

dogmatische termen
erd zijn, ook al kom-
op uit te haasten
necursus", de „samen-
e oorzaken" een van
gheid geweest? In
annus, „is niet al-
och maar gebruik-
zakelijk uit de
het met den techn-
ods" óók blijven; in
nis verdient, dat Be-
ing" valt. De mensch

als mede-arbeider Gods is, afgedacht van een bepaal-
de hielpplaats, in de dogmatiek steeds erkend; en in-
ake de exegese van 1 Corinth 3:9 zelf mogen voort-
ter zake kundigen kiezen tusschen de ééne en de andere
meening. De opvatting Bengel-Oldshausen-Heinrichi, welke
bij Prof. Grosheide erkenning vond, wordt door anderen,
h.v. Godet, op 1 Cor. bestreden. De dogmaticus behoeft
erst dan zich — zoo hij kan — op te wekken tot het
doen van een keus tusschen de verschillende gevoelens,
indien hij zich van dien bepaalden tekst zou willen
bedienen voor het voeren van „schriftbewijs".

**

Is nu, gelijk in het voorgaande artikel opgemerkt werd,
de mensch in de schepping als mede-arbeider Gods
gevoelen, en breidt de hem toegewezen ambtsplacht
zich uit over heel het leven, dan is de in Christus ge-
geven verlossing — zoo ziet het de gereformeerde theo-
logie — „daarhenen gericht en daartoe verordend", dat
zij ons weer terugbrengen tot wat van den beginne
was. Dat zij dus ons weer tot den dienst van God
bekwame, over datzelfde veld, waarover van
den aanvang af het gehoorzame dienen zich uit-
streckte. Geen enkele „provincie" van de ziel, geen enkele
„provincie" van de aarde, de wereld, het leven, wordt
van dien dienst Gods uitgezonderd. Geen enkele ook
boven de andere met een sterker klemmende
opdracht vereerd. De opdrachten mogen telkens andere
zijn, ze staan niet tot elkaar in een rangverhouding
van meer-of-minder, hooger-of-lager, profaner-of-heiliger.
Zooer ik lezen kan, wordt ons niet bijzonder geopen-
baard, dat, of hoe den mensch in het paradijs h.v.
expresselijk werd bevolen, dat hij bidden zou, een An-
dacht zou houden, of zielezinnige meditatie zou doen.
Maar we vernemen wel, dat en hoe hem met zooveel
woorden is gezegd, dat hij de aarde moest bevolken,
en haar ook bebouwen. Petroleum is dus eerder dan
wierook een uitdrukkelijk thema van den bijbel
geestes; ik zeg het opzettelijk zoo „raar", want uit
Dr Noordmans' artikelen blijkt, dat men met „rare"
(concrete) gezegden het denken prikkelen kan.

En natuurlijk denk ik er niet aan, terwille van
petroleum wierook, terwille van Rickett's Gezelle te degra-
deren. De vraag is maar, of deze mannen elk voor
zich gehoorzaam zijn. Maar heide gaan ze di-
rect het rijk der hemelen hier op aarde aan, werken
ze mee aan de „critieke spanningen" van den uitersten,
en dus ook eersten, en derhalve ook tegenwoordigen
dag, en zijn ze „stof" voor een christelijke genade- en
verloofsbeschouwing, gelijk hun olie en hun wierook
„Material der Pflicht" vormen. Heeten de engelen
„liturgische geesten", en betekent „liturgie" veel meer,
dan dat men met wierookvaten zwaait, of een hymne
zingt, omdat „liturgie" eigenlijk „staatsdienst"
is, dan heeft men een „liturgisch" probleem zoo-
wel in de kerk als in de slaapkamer (de aarde bevol-
ken), zoowel bij wierook als bij petroleumvaten (de
aarde bebouwen, er uit halen wat er in ligt). „Verabsol-
uteerd" wordt hier niets; hier wordt alleen maar ge-
beeld en gevreesd voor dien God, die tot mij zegt: het-
geen dan God heeft samengevoegd (gebeden en ont-
ginningen), dat zal de mensch niet scheiden. En weder-
om: hetgeen dan God rein gemaakt heeft, zult gij niet
gemeen maken.

En onder den indruk van dit Woord van God zeggen
we den ouden Kuyper weer na, dat er geen duimbreed
gronds is, ook niet op de petroleumvelden, waarvan
Christus, aller Koning, niet zegt: mijn! Waarom zou
men den rijks- of staatsdienst (in het konink-
rijk van God, gereformeerd verstaan natuurlijk) be-
perken tot de „provincie" der kerkdiensten, en der binnen-
kamersmeditatie? De profeten Israëls — hoewel zij
in het intermezzo van den „schaduwdienst", en der-
halve van het tijdelijk cultisch-rein-onrein-dilemma
leiden — de profeten Israëls hebben de engelen, die
„liturgische geesten" (Hebreeërbrief) niet alleen daar
zien optreden, waar op het gezang der priesters (cul-
tuurvrucht) de wolk daalde in den tempel, doch ook
daar, waar de oorlogsen gevoerd werden, en de kabi-
netten van de wereldmachten hunner dagen berna-
daagden. Midden in de koloniale en internationale ver-
wikkelingen zagen ze die „liturgische" geesten rijks-
dienst voor Jahwe Tsebaoth verrichten. En ik heb
in deze dagen erg vaak moeten denken aan de ver-
wikkelingen, waarin Jesaja en Daniël en Zacharia hun
koningen en „ministers" met het Woord van Jahwe
tegenmoet traden; ik vind, dat dat allemaal erg veel
lijkt op wat vandaag h.v. in Abyssinië gebeurt, met
zijn guerrilla's en zijn stamhoofden, en zijn verraders
en opstandelingen, zijn Rickett's en zijn imperialisten.
En waarom zouden de „liturgische" diensten der geeste-
lijke engelen zoo „natuurlijk", doch die van de
menschen van vleesch-en-bloed zoo „spiritueel" zijn?
K. S.

1) Prof. Grosheide schrijft in onmiddellijke aansluiting
daaraan: „dat zou dan 1 Thess. 3:2 moeten zijn, maar daar
is de beste lezing „diakonos". In 2 Kor. 1:24, Kol. 4:11 be-
teekent „sunergoi" (het Griekse woord voor medewerker,
K. S.) ook samenwerkenden. Evenzoo beteekent
„summetai". Fil. 3:17, die samen navolgen".

„Preken" in nationaal-socialisten-land.

Eén onzer lezers geeft mij een overzicht van een
„preek", die hij in de maand Maart beluisteren mocht
in een Deutsche kerk.

„Ik heb", zoo schrijft mijn correspondent, „ik heb mijn
ooren niet kunnen gelooven. 8 Maart was „Helden-
gedenktag" in Duitschland.

Thema was de opwekking van den Jongeling te Nain.
„Ik heb de preek onder 't luisteren bij stukken en brokken
opgeschreven en laat die hier volgen:

„In het Evangelie van Lukas staat geschreven: Jonge-
ling, ik zeg u sta op.

Gisteren (de rede van Hitler!) zijn de Duitschers vrij
geworden. We vieten nu dan ook geen treurdagen meer,
doch Hieldengedenkdagen. We danken God — die uit
de 2 miljoen gestorven soldaten, gisteren een nieuw
tijdperk deed inluiden.

Het stervende Duitschland is nu gesteld tot heilige
macht als nooit tevoren. Dat zooveel bloed gevloeid is,
moet ons nu tot eere zijn. Wij gelooven slechts in één
Duitschland.

Tekstverklaring:

Duitsche Volk = Weduwe van Nain, immers recht-
loos, weerloos en eerloos, eenzaam en alleen.

Vaderland = zoon (jongeling van Nain); waarmede
door de eeuwen heen verbonden Land der Liebe, uit-
getrokken in den vreeselijken oorlog — men droeg hem
uit!

En toen hield Christus de dragers stil; 15 jaar had
hij hen laten begaan, doch Goddelijke volmacht deed
den jongeling (het Vaderland!) nu opstaan. — Ontwaak,
15 jaar hoorde men dezen roep in Duitschland en ein-
delijk begon hij te hooren; hij begon te spreken, met
onweerstaanbare liefde.

Denk niet, dat ik een politieke rede voor U houd!

God is Schepper, Wiens gericht door de wereld gaat.
Met innerlijken schrik fluisteren we: God heeft ons volk
bezocht; naar aanleiding van de opwekking van hem,
dien men wilde begraven.

Diezelfde God heeft ons in het 4-jarig sterven (de
grote oorlog!) bezocht. God bezocht een geheel volk.

Christus' bloed vlood weg in het bloed der sterven-
den, zooals Walther Flachs zegt, in zijn gedicht: Abend-
mahl des deutschen Volkes. (1 Heele gedicht werd voor-
gelezen.)

God vergeeft U in het bloed van Uw broederen.
Christus' Geest vervloot plaatsvervangend voor ons.
Verzoening der menschen met elkaar — en met God.
Neem Uw kruis op en volg Hem. Het Paascheest toch
is van diepen zin — broeders te volgen; alle kruisen
spreken ons van Christus' kruis en is er groote samen-
hang tusschen deze.

Christus' kroon — doornenkroon: Zijn kruis — kruis
van Golgotha. Toen alles op den kop stond, toen open-
baarde zich Zijn Koningschap en begon in Hem een
nieuwe menschheid — die van God is.

Zijn kracht openbaarde zich in hen, die we heden
gedenken.

Wij buigen ons zwijsend — de dooden groter dan de
levenden (vermoedelijk passage uit bovengenoemd ge-
dicht!) Wij wenschen, dat Duitschland op Uw graven
moge bloeien als bloemen aan een krans. De levenden —
levend geworden door de dooden.

Daartoe geve Hij ons Zijne genade; onze eeuwige
Schepper; begin en eind. Hem bevelen wij onze zielen.
Maak ons alle offers, die gedaan zijn en nog gedaan
zullen worden, waardig.

Laatste gebed — formuliergebed — ongeveer zoo: Be-
hoed mijn Duitschland, behoed Hem, dien Gij ons als
„Führer" gegeven hebt; de grond van alle Duitschers.
O, Vader, laat schijnen Uw licht en geef ons in het
Geloof naast onzen Heiland te staan. Geef ons vrede;
God gaf het hoogste, geef ons vrijheid. Slot = Onze
Vader.

Voor het begin der preek las hij het volgende:

Zoo spreekt de Duitsche profeet:
Geef ons kracht tot „Deutsche Leidenskraft".
Maak ons vrij, verbreek wat ons eerloos maakte.
Vernieuw de Heerlijkheid des Rijks.

Dit ongeveer heb ik mogen beluisteren. De parallel
— Duitsche Volk — Weduwe en Vaderland — opgewekte
jongeling is tot nu toe nog niet vertoond!

Tot zoover onze correspondent, dien we danken.

K. S.

LITERATUUR EN KUNST

Naturalistische elementen in „Bartje".

I.

Dat deze roman (schoon aan het Christendom
niet vreemd) Christelijk, dat wil zeggen Schrif-
tuurlijk, zou zijn, is een waan, die voor den Cal-
vinist bij nauwer toezien spoedig vervliegt. 1) Iets
dienen we hiervan te zeggen, alvorens in een
tweede artikel ons eigenlijk onderwerp te be-
handelen.

Zeker, Opoe Tjebbe is een vrome ziel; Bartje's
moeder wordt geacht ten hemel in te gaan en
Bartje zelf — maar op hem komen we terug.

Daar staat tegenover, dat verder vrijwel alle
figuren jammerlijk falen in het vervullen van hun

1) Cf. Dr C. N. Impeta in „De Kamper Kerkbode" van
1 Febr. 1936.

(Zie vervolg op biz. 220.)

Coupons voor de uitverkoop!

Soms had men onder ons en heeft men nog wel
ongeveer de volgende waardeering van het christe-
lijk leven.

Superklasse: een zendeling!

Eerste kwaliteit: een dominee!

Tweede kwaliteit: een ouderling!

De rest: coupons voor de uitverkoop!

Van den Bijbel maakte men met dezen bril op:
een soort stalenboek.

Men heeft van de Heilige Historie als het ware
een onafzienbare ouderlingenbank gemaakt.

Abraham was zooiets als een Docent uit Kam-
pen, Rebekka een lid van de Meisjesvereniging
„Kennen en Belijden", Jozef een veelbelovend stu-
dent in de Theologie met de bevoegdheid een
stichtelijk woord te spreken.

Al naar men het type vertoonde, gaven de men-
schen ons een plaatsje in de lange bank en wij
gingen zitten met een effen gezicht. Om die eere
getroosten wij ons dat de dienst lang was en de
zitting hard!

Wie niet in de termen viel voor één dezer amb-
ten, voor die bleef het deurtje dicht, dat toegang
bood tot de lange bank.

Men kreeg als het ware een etiket: objecten.
Ook dit had zijn voordeelen.

Werd men door het Woord, dat geen ouder-
lingenbanken als boven kent, opgevorderd tot zijn
heilige roeping in het Verbond, dan zeide men
enkel: Pardon, ik ben een object!

Daarmede achtte men de zaak afgedaan.

Eenmaal in dezen band gebonden, werd de Bijbel
een vrij eentonig boek.

De beschrijving van de menschelijke vroomheid
in vaste vormen.

En de gemakzucht zei: Amen.

Maar zoo zullen wij den Bijbel niet prediken.
Van het levende Boek Gods, waarin de genade
jubelt van de verlossing van het leven, van de
heiliging der menschheid tot een bruid Gods, waar-
in de lach van het Goddelijk Welbehagen als een
lentezon straalt over het écht-menschelijke, zullen
wij niet een Heilige Hellenbroek maken!

Niet een panopticum van wassen beelden!

Ik bedoel niet het bijzonder ambt te miskennen.

Ik bedoel niet de Vrijmacht Gods te bedillen,
die tien talenten geeft, doch ook één.

Maar ik richt mij tot: de coupons voor de uit-
verkoop!

En ik zeg tot hen: Gij vergist u deertlijk, als gij
meent u te kunnen onttrekken aan uw roeping in
het Verbond door te zeggen: Ik ben een object.

Jezus Christus zegt tot u: Gij zijt een subject!
Mijner Zalving deelachtig!

Mijner Zending deelachtig!

Dat is de identificering van de Heilige Schrift!

Gelijkerwijs de Vader Mij in de wereld gezon-
den heeft, heb Ik ook u in de wereld gezonden.

Het Christendom is in den meest volstrekten zin
des Woords: missionair!

Het is de Goddelijke interventie in den hellegang
van een opstandige wereld.

Elk christen behoort een missionaris te zijn!

De professor een zendeling Gods op het terrein
der wetenschap, de fabrikant een zendeling Gods
in de woestijn der industrie, de typiste een hand-
langster des Heeren in het leven van den arbeid,
de stempelaar een missionaris Gods onder de ver-
loren generatie.

Docenten in het Kort Begrip van de Christelijke
Religie!

Oefenaars, met het recht een stichtelijk woord
te spreken voor het stempellokaal!

Catechiseermeesters in een huiskamer van een
afgedwaalde.

Ouderlingen en Diakenen van de Gemeente der
verdooden en onwetenden.

Kinderen van Korach met een zingend hart in
een murmurerende wereld.

Dat is óók identificeren, ik weet het wel.

Maar als gij Abraham wilt zijn, kruip dan niet
in de lange bank, waar hij nooit in gezeten heeft,
maar klim op uw kemel en ga uit uw land en uit
uw maagschap.

Wilt gij Jakob zijn, strik dan geen wit dasje om,
noch tooi u met een hoogen dop, maar gedraag u
vórstelijk met God.

Of beter, véél beter gezegd:

Leg uw kleederen af, omgord u en dien!

Naar Hem, Die u een exempel gaf!

N. B.

Als onze Lezers ons adressen opgeven
zenden wij gaarne proefnummers van
dit blad.

De Administratie.

Christelijke roeping. Men kan het boek opslaan, waar men wil. Het is een lange stoet van „Christelijke” mensen, waaraan één of vele steekjes los zijn. Daar is die femelende huichelaar van een Wapse; de Gereformeerde dominee met zijn „opervlakkige preek”; de kerkeraad, dien de ellende en de verwildering van Bartje's gezin koud laat; de almaar profaneerende, ter afwisseling vloekende onderwijzer, die „het wandelend Evangelie” wordt geheeten; zijn evenzeer „Christelijke” collega, die uit de streek verdwenen is om redenen waar Lammechien meer van weet; de hoofdmeester, die, aan deze historie herinnerd, knip-oogt tegen de Christelijke schooljuffrouw; de tegen haar taak niet opgewassen, Bartje verbijsterende juffrouw zelf. Zoo kan men door gaan. Arie groeit op voor galg en rad, maar wordt niettemin gezegd te bidden. Vader is een bruut (soms denkt men: een beest) en toch is het „ontroerend” hem te hooren inzetten: „Geloofd zij God met diepst ontzag.” Het frivole Lammechien slaat op een zondingsfeest een vrijer aan den haak. Een Christelijke zangvereniging, terug van een concours, brult: „En Looft den Heer gaat nooit verloren, hiep, hiep hoera!”

Maar beter is het te letten op de algemeene tendenz van dit boek. Want een tendenz heeft het; Bartje's ouders, de ouders in het algemeen, versperren den kinderen keer op keer den weg tot God, voor zoover ze hen niet den weg der zonde opjagen.

Dit is niet een conclusie van ons. De schrijver zelf ziet de „leering”, die uit zijn boek te puren is, besloten in een viertal verzen van Roel Houwink, welke al datgene bevatten, waarvoor hij zelf een geheelen roman noodig had.²⁾ Bedoeld kwatrijn dan luidt als volgt:

Maar Die zegt: „Laat de kindren tot Mij komen” spreekt daarmee over ons een streng gericht, want wij slaan tusschen hen en hunne droomen vaak als een muur van angsten opgericht.

Deze caricatuur van het Christelijk leven, voor zoover het zich in de verhouding van ouders tot kinderen openbaart, miskent het werk van den Christus, dat is den Christus zelf.

Voor ditmaal ons tot het signaleeren van deze caricatuurteekening beperkend, wijzen wij op een bijgedachte in deze verzen. De kinderdroomen in den derden regel correspondeeren met de noodiging, die in 's Heilands woorden opgesloten ligt. Ook dit is karakteristiek voor den roman: Bartje's „vroomheid” draagt een droomkarakter. Uit de realiteit en de misère van het heden vlucht hij de betooverde wereld der fantasie in. Zijn bestaan heeft een buitenkant van vechten, liegen, schoolgaan, dieven, spelen, boodschappen-doen, alles zeer onbelangrijk, maar ook een verborgen binnenzijde, een diep verholten binnenleven van geheime droomen.³⁾ Daar klopt Bartje's eigenlijke leven, en opgenomen in dat droomweefsel is zijn geloof. Geloof en droom gaan hier een innige verbinding aan, die de Heilige Schrift, ook voor kinderen, niet kent.

De auteur had zich trouwens, naar luid van eigen mededeelingen, het schrijven van een Christelijken roman niet ten doel gesteld.⁴⁾ Hij is n.l. de meening toegedaan, dat een Christen-romancier

²⁾ Zie het artikel „Bartje en onze opvoeding”, van Anne de Vries in het Tijdschrift „Moeder”, November 1935.

³⁾ Zie pag. 175, 189, 223, 276.

⁴⁾ Zie het boven geciteerde artikel.

POPULAIR-WETEN SCHAPPELUKE SCHEISEN

Dragen en wegnemen.

Er zijn van die bepaalde Schriftplaatsen, die geregeld onnauwkeurig worden geciteerd. Het moet eigenlijk een beetje voorzichtiger gezegd worden. Hun weergave in het citaat wijkt af van de Statenvertaling. Soms ligt de reden van deze afwijking in den van de Statenoverzetting verschillende vorm, waarin zulk een plaats vertaald was in een oudere bijbelvertaling dan die, welke op last van de hoogmogende heeren Staten-Generaal tot stand kwam. Uit de laatste omstandigheid zou te verklaren zijn de weergave van Psalm 124 vs 8 met de woorden: Onze hulpe staat in den naam des HEEREN, die hemel en aarde gemaakt heeft. Soms is er ook invloed van buitenlandsche vertalingen, die tot ons overkwamen in den vorm van een vertaald Christelijk lied. Of een andere Schriftuurplaats, die een verwante gedachte uitdrukt, beïnvloedt het niet-letterlijk-naar-de-Statenvertaling-citeeren.

De beide laatste feiten zullen er wel debet aan zijn, dat men zoo vaak een van de Statenvertaling afwijkende weergave hoort of leest van het laatste woord van Johannes 1 vs 29. In de college-dictaten Dogmatiek van Kuyper, locus de Christo, III, 128 wordt gesproken van het lam Gods, „dat de zonde der wereld draagt”. Zoo vertaalde Luther. En menig Duitsch passielied

zich slechts eerlijk heeft uit te spreken om een Christelijk (althans niet on-Christelijk) boek te schrijven. We hebben deze wijdverbreide misvatting en den zwendel met den term „Christelijk” nog onlangs in dit blad bestreden en vragen daarom slechts: mogen we een Schriftuurlijk boek (want dat is de vraag) verwachten van een man, die verzucht: „Waar vindt men Christus in het leven?” Van een auteur die, even onjuist en met het bovenstaande volmaakt in tegenspraak, verklaart: „Dat is een wonder van God. Ik durf te zeggen, dat ik nog nooit een kind heb ontmoet, dat niet van Jezus hield”? Neen, ondanks Christelijke trekjes en motieven is „Bartje” geen Schriftuurlijk boek. Zelfs is het niet vrij gebleven van naturalistische invloeden. En alleen daarom bespreken we vooraf het godsdienstig gehalte van den roman, omdat we het een met het ander zien samenhangen. „Ik wou waar blijven en mocht dus alleen het leven beschrijven, zooals ik het gezien had. En ik zou toch ook zoo gaarne mijn lezers Christus laten zien. Maar waar vindt men Christus in het leven?”⁵⁾

Aldus de passage, waaruit we zooeven den slotzin hadden gelicht. We prijzen het verlangen van den auteur zijn lezers den Christus te toonen, waardoor hij de ongenoegzaamheid van zijn litterair credo éclatant doet uitkomen. En aan deze gelukkige inconsequentie danken we het, dat hij (in zijn roman wel te verstaan) desondanks den Christus vindt, zij het ook, als reeds twee derde van het werk voltooid is.

Maar goed, de theorie, die als eisch van waarheid stelt slechts weer te geven wat men gezien heeft met het natuurlijk oog (want het geestelijk oog ontwaart den Christus allerwegen), die theorie voert tot naturalisme, dat dan door de persoonlijkheid van den auteur in meerder of minder mate kan worden getemperd. Dat ook Bartje's geestelijke vader aan deze consequentie niet ontkomen is, moge blijken uit een volgend artikel.

K.

D.

5) Spatiëring van mij. D.

ZENDING EN EVANGELISATIE

De wenkende wereld-conferentie.

I.

Een wereld-zendings-conferentie als in 1910 te Edinburg werd gehouden hebben wij na dien tijd niet meer gehad. Het lag wel in de bedoeling om de tien jaar op eenzelfde wijze bijeen te komen, maar na den wereldoorlog, die in 1914 uitbrak, werd de wereld anders, en de wereldzending ook.

Het is wel bekend, hoe uiterst moeilijk het was, om de gebroken verhoudingen tusschen de verschillende zendingen te herstellen. Dat het ten slotte gelukte, en de Angel-Saksische en Germaansche zendingen elkander weer vonden, moet als een wonder Gods worden beschouwd. Doch er is met wijs beleid gehandeld; alle overhaasting bleef verre. De krachtige financiële steun, door Engeland en Amerika aan het uitgeputte Duitschland geboden, deed wel zien, dat de oorlog het Koninkrijk Gods zelf niet uit elkander had ge-

zeide het hem na. Kuyper of de student, die zijn woorden weergaf, stond onder invloed van deze vertaling. Of misschien ook, en meer nog, onder dien van Jesaja 53:11: want hij zal hun ongerechtigheden dragen. En van vs 12: en hij veler zonden gedragen heeft.

De Statenvertaling heeft hier het woord: wegneemt. Sommigen worden door hun geheugen, waarin de herinnering is aan dragen en wegnemen, verleid om te zeggen: weg-draagt.

Zoowel de vertaling met: draagt, als die met: wegneemt is juist. Er is nog een andere, die ook juist is; ze staat het dichtst bij die door: draagt. Men kan haar vinden in de proeve van nieuwe vertaling, uitgegeven door het Nederlandsch Bijbelgenootschap. „Zie het lam Gods, dat de zonde der wereld op zich neemt.” Dien zin gaven reeds de Kanteekeningen op de Statenvertaling te kennen: „of op zich neemt; n.l. om de straf daarvoor te dragen, en ons van deze te verlossen.” In onzen uitgebreiden gezangbundel lezen we Gezang 18 vs 1: Halleluja! Lof zij het Lam! Die onze zonden op zich nam!

* * *

We hebben dus in Joh. 1 vs 29 een plaats met een dubbelen, zij het niet tegenstrijdigen, zin. Het is de moeite waard, de kwestie wat nader te bekijken.

In het O. T. vinden we zoowel de uitdrukking: de zonde dragen, als die: de zonde wegnemen, als mogelijke weergave van dezelfde Hebreeuwsche woorden. Doch daar beslist dan het verband duidelijk voor één van beide vertalingen.

Zoo staat het met het 12e vers van Jesaja 53. Op zichzelf zou men daar kunnen vertalen: en hij

slagen; de gemeenschap der heiligen was er nog en bloedde weer heerlijk op.

Daarbij had de Conferentie van Edinburg als rijpe vrucht nagelaten wat later den naam van „Internationale Zendingsraad” kreeg. En deze Raad hield voeling met de verschillende nationaliteiten, het orgaan van samenwerking was niet ondergegaan en deed zijn plicht.

En men wist trouwens elkander noodig te hebben. Tegenover de wereld van heidendom en toenemenden afval in de Christenlanden, en ook tegenover Rome, moest de eenheid der Protestantse zending uitkomen; hier lag een eisch Gods, die weer als een zegen werd beschouwd.

Toen dan ook de dusgenaamde vrede was gesloten, en na vele jaren de ergste wonden waren geheeld, werd de roep om een nieuwe wereld-zendings-conferentie al sterker. Edinburg leefde als een ideaal in de herinnering voort!

Toch werd steeds duidelijker, dat van een herhaling op denzelfden voet geen sprake kon zijn. De omstandigheden waren te zeer veranderd. En toen zocht men de oplossing in een vergadering van den I.Z.R. op een veel bredere basis. Bij de gewone leden, uit alle zendingen landen en de Inlandsche kerken, zouden „deskundigen” worden gevoegd op allerlei gebied, dat de zending nauw raakte, terwijl tevens bepaalde vooraanstaande personen konden worden uitgenoodigd.

Een wereld-conferentie als van Edinburg met 1200 deelnemers, zou het niet worden; men kwam tot een getal van ongeveer 400; maar dit werd genoeg geacht; het was voorzeker een demonstratie tegenover de wereld en Rome. De Protestantse zending was één gebleven!

Hoe ook in een ander opzicht alles veranderd was, kwam uit in de keuze van de vergaderplaats. Jeruzalem!

Het zwaartepunt was verlegd, en van uit het Westen meer naar het Oosten geschoven. De oorlog had het overwicht van het blanke ras zoo niet vernietigd, dan toch gebroken. Maar het Oosten was nog zoo zeer op het Westen aangewezen, dat het zelf de conferentie niet een plaats kon geven. Zoo koos men den middenweg, waar Oost en West elkaar ontmoeten, in Jeruzalem, kwam men bijeen.

Men herinnert zich nog wel deze „Meeting” van den I.Z.R. op den Olijfberg in den Paaschtijd van 1928. De vergadering werd een „succes”.

Na dien datum kwam de I.Z.R. nog eenige malen, zij het dan in gewone vergadering, bijeen, het meest zijn bekend geworden de samenkomsten te Herrnhut in 1932 en van Northfield in Noord-Amerika in den herfst van 1935, waarover wij in ons vorig artikel reeds spraken bij de behandeling van de tegenwoordige zendingsproblemen.

Nu, op deze laatste vergadering viel het besluit, om wederom een dergelijke „meeting” te houden als in 1928. Dat wil dus zeggen, dat een wereld-zendings-conferentie, zij het dan ook weer in beperkten zin, noodzakelijk werd geacht.

Van 1935 tot 1938 is een tijd van drie jaren. Men zou kunnen meenen, dat zoolang vooruit zorgen overdreven is. Maar de ervaring heeft wel geleerd, dat goede voorbereidingen zeer veel tijd behoeven. De wereld moge „klein” zijn geworden, maar zij is toch altijd de wereld met grooten omvang gebleven. Hoe ontzaglijk veel moet worden onderzocht en uiteengezet, opdat men een goed overzicht hebbe van wat de zending geworden is en van wat zij het meest behoeft.

Daarbij, de zending is meer dan ooit de arbeid

veler zonden weggenomen heeft. Doch het heele hoofdstuk spreekt van plaatsvervangende lijden, van overnemen van de schuld; nog in vs 11 heette het, in een woordkeus, die géén anderen zin heeft: want hij zal hun ongerechtigheden dragen. Vgl. vs 4: hij heeft onze krankheden op zich genomen. En vs 6: de Heere heeft op hem doen aanloopen, hem doen treffen, ons aller ongerechtigheid. Dus kiezen we voor die twee Hebreeuwsche woorden, die ook beteekenen kunnen: de zonde wegnemen, in Jesaja 53 toch zonder aarzeling: de zonden dragen.

Bekend is deze woordverbinding ons ook uit de beschrijving van den ritus met den zondebok. Lev. 16 vs 21, 22: „En Aäron zal beide handen op het hoofd van den levenden bok leggen, en zal daarop al de ongerechtigheden der kinderen Israëls, en al hun overtredingen, naar al hun zonden belijden, en hij zal die op het hoofd des boks leggen, en hij zal hem door de hand eens mans, die voorhanden is, naar de woestijn uittlaten. Alzoo zal die bok op zich al hun ongerechtigheden in een afgezonderd land wegdragen; en hij zal dien bok de woestijn uittlaten.” De zonde wordt daarbij dus zoo weggedaan, dat de bok haar op zich uit de gemeente Israëls wegdraagt naar de woestijn, waaruit voor haar en voor deze zonde geen terugkeer mogelijk is.

Maar we vinden die beide woorden, die in Jes. 53 en Lev. 16 met: de zonde dragen werden vertaald, ook in de beteekenis van: de zonde wegnemen. Zoo moet een gouden plaat op het voorhoofd van Aäron zijn gebonden, met het opschrift: „De Heiligheid des Heeren, opdat Aäron wegneme de ongerechtigheid, die in betrekking tot de heilige dingen gepleegd is. De

der gemeente; liddend achter mislukken. Maar hoe te kunnen heden en de morgen ook in de corporaties van ongetwijfeld van beteekenis zal

Het schijnt, besluit gekomen worden. Een zending onder de lij kon de aarische Christen- enkomst, en besluiten om te heden. (Int. B.

Nu, meneer V. het niet laten. moeten dragen, vallen kan final zal wel een zi toen men zoov

Maar nu ve worden ingeric Hoe de finan hijkt wel uit de in het „Neue A

Men zocht to heel kleinen k len; dat was li een kleine conl het resultaat zo en leiding geve

Maar is een Ligt de bete niet mee in he

elkander? Hoe kan God zulk e vechten van s

Echter, niet een groote ver

De vraag toc leden van een l aangewezen. W keuze te doen

leurig te werk dan eenige volr handelen? Wan

Neen, men n Deze toch heel hij gaat niet u

aardigheid is, g slechts aan ge En zoo lag he gevoegde leden gezocht.

Natuurlijk w deskundigen te zending om va aan de jonge

gegeven. In Jeruzalem „meeting” uit kerken. Nu me

Hoe wijst dit andering in de doorgaat.

Om een voor Chinezen bem Voor geheel A2 Inlanders teger

Statenvertaling woord dragen, dragende wegn

bedoeling van die ongerechtig valt, op zich n vers ervan ziel

manier er ver de hoogepriest om de, de zon v. 36: en met

heid mijn zond werking, die v door haar te

De kanteek verwantschap vs 17 ontdekt. 2 dragen naar Ex

dezen tekst, a zondoffer in zi

ervan te eten: ,

gegeten in de

heilig, en God

der gemeente v

noening te do

Heere. We mi

van de priester

diende als wa

door God aang

aan zien, dat d

va dat de zond

Denken we n

plaatsen, dan c

tehen dragen

groot was. De

het verschil v